

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4

The 21st Century Learning of Primary School Teachers under Prachin Buri Primary
Educational Service Area Office 2 by Applying Itthipada IV

รชตะ สมมิตร

Rachata Sommit

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Faculty of Education, Vongchavalitkul University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 และเปรียบเทียบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายคือด้านการเรียนรู้ในวิชาหลักอยู่ในระดับมาก และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, อิทธิบาท 4, คุณวุฒิ, ประสบการณ์สอน, ขนาดของสถานศึกษา

Abstract

This research article studies the 21st century learning of Primary School teachers under Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 2 by applying Itthipada IV, and compare the 21st century learning of Primary School teachers under Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 2 by applying Itthipada IV classified by variables as education qualifications, teaching experiences and school sizes. The research findings were as follows. Levels of the 21st century learning of Primary School teachers under Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 2 by applying Itthipada IV were at the high level in the overall. When analyzing partial aspects, it was revealed that learning for live was at the high level as the first order, following by learning for professional development that was at the high level, and learning for disciplined principle that was at the high level as well. And the 21st century learning of Primary School teachers under

Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 2 by applying Itthipada IV revealed that teachers with differences in terms of education, teaching experience, and school size had applied the Itthipada IV in teaching statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: The 21st Century Learning, Itthipada IV, Qualifications, Teaching Experiences, School Sizes

บทนำ

ประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน นิสยใฝ่เรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการรับมือกับภาวะการแข่งขันทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทำให้การศึกษาไม่ได้เป็นไปแค่การเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อศึกษาหาความรู้จากตำรา เพราะความรู้ไม่สามารถเรียนรู้ได้หมดในห้องเรียน ความรู้มีมากมายมหาศาลเกินกว่าที่มนุษย์จะเรียนรู้ได้หมด วิธีการเรียนรู้ต่างหากที่จะสามารถนำไปพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและช่วยผู้อื่น ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยจำเป็นต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนาระบบการศึกษา การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือทำได้ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษาครูและผู้เรียนบนฐานคิด กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ และกระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบโดยใช้ฐานคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2555) ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นได้กล่าวถึง การศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญโดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556)

สิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้ มีอิทธิบาทสมบูรณ์ก็เพราะสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกที่ทำให้มีแรงกระตุ้นที่จะเรียนรู้ มีสิ่งกระตุ้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ แรงจูงใจที่อยากจะเรียน ภาษาทางพระพุทธศาสนาว่า ฉันทะ ความพอใจหรือความต้องการ มีความสัมพันธ์กับความเพียรพยายาม (วิริยะ) สนใจในการเรียนรู้โดยมิเห็นแก่ความ ยากลำบาก คือ ตั้งใจเรียนรู้ (จิตตะ) และ การหาวิธีการหรือการพิจารณา (วิมังสา) สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อการเรียน ละสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องต่อการเรียน ทำให้ตนเองประสบความสำเร็จการศึกษาได้เพราะมีสิ่งเร้า (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542 : 92) อิทธิบาท 4 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่า การฝึกหัดคนให้มีคุณธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 นี้จัดเป็นการใช้ปัญญาในการพิจารณาหาเหตุผลและกระบวนการทำงาน โดยวิมังสาเป็นผลของจิตตะคือเมื่อตรวจตราดูแล้วเห็นว่า การทำงานของตนยังบกพร่องอยู่หรือผิดวัตถุประสงค์ อีกอย่างหนึ่งคือพิจารณาหาเหตุผลในการทำงานตามขั้นตอน งานที่ลงมือทำแล้วนั้นได้ผลเป็นขั้นๆ อย่างไร เป็นการทบทวนผล

ว่าเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ ถ้าได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจหรือได้ผลที่ไม่พึงปรารถนา ก็จัดการแก้ไขหรือปรับปรุงตามกระบวนการอิทธิบาท 4 นั้น (สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, 2550 : 239)

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นคนพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่มีเป้าหมายให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ดังนั้น จึงควรเน้นการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาระดับการเรียนรู้ของครู และเปรียบเทียบการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

ขอบเขตด้านตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. การเรียนรู้ในวิชาหลัก 2. การเรียนรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์ส่วนวัฒนธรรม 3. การเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต 4. การเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี 5. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ 6. การเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 677 คน กลุ่มตัวอย่าง ครู

ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 จำนวน 254 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ข้อมูล และใช้การวิเคราะห์สถิติค่า t-test (Independent Sampling t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุรุมีความพยายามในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก และข้อที่ว่าด้วย คุรุสามารถใคร่ครวญหาข้อผิดพลาดและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพ คุรุมีการเรียนรู้ในระดับมาก หากพิจารณารายข้อพบว่า คุรุมีความรักความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก และข้อที่ว่าด้วย คุรุสามารถใคร่ครวญ วิเคราะห์หาเหตุผลจากการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาวิชาชีพของตนเองต่อไป อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย และด้านการเรียนรู้ในวิชาหลัก คุรุมีการเรียนรู้ในระดับมาก หากพิจารณารายข้อพบว่า คุรุมีความรักในวิชาหลักที่ตนเองทำการสอน อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก และข้อที่ว่าด้วย คุรุใช้หลักวิจารณ์ญาณใคร่ครวญ แยกแยะปัญหาในรายวิชาหลักที่ตนทำการสอน และนำมาปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย และด้านการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี คุรุมีการเรียนรู้ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย หากพิจารณารายข้อพบว่า คุรุมีพฤติกรรมโดยแสดงออกด้วยการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีทั้งนำไปสู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นถึงความรักความสนใจในสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีนำมาสู่การปฏิบัติการสอน อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก และข้อที่ว่าด้วย คุรุสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ก่อนนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย

2. การเปรียบเทียบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตาม คุณวุฒิ ประสบการณ์สอน และขนาดของสถานศึกษา โดยพบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคุรุระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามคุณวุฒิ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า คุรุที่มีคุณวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคุรุที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์สอนในภาพรวม พบว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคุรุระดับประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสพการณ์สอนที่แตกต่างกันมีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต และด้านการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีประสพการณ์สอน 1-10 ปี มีค่าเฉลี่ยด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต สูงกว่าครูที่มีประสพการณ์สอน 11 ปีขึ้นไป ส่วนด้านการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสพการณ์สอน 11 ปีขึ้นไป จะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสพการณ์สอน 1-10 ปี และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ในวิชาหลัก ด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่มีขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สูงกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความพยายามในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัย สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน มีความรักความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความรักในวิชาหลักที่ตนเองทำการสอน มีพฤติกรรมโดยแสดงออกด้วยการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีทั้งนำไปสู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นถึงความรักความสนใจในสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีนำมาสู่การปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ครูและศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วย และในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือศตวรรษที่ 19 และสอดคล้องกับแนวคิดของ จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ (2562 : 70-72) ได้อธิบายการเรียนรู้ในศตวรรษปัจจุบันไว้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นทักษะการประกอบอาชีพที่ได้รับยอมรับว่าต้องประกอบอาชีพอย่างสุจริต มีทักษะในการสร้างผลผลิตและการตรวจสอบ สร้างความร่วมมือในการผลิต รวมทั้งการตระหนักถึงผู้ผลิตที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นทักษะในการดำเนินชีวิต จึงเป็นทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม อันเป็นความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นและให้ความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้อื่นถือว่าเป็นความสามารถในการดำเนินชีวิตและสัมมาชีพในศตวรรษใหม่ที่สำคัญยิ่ง การเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะวาระบบสารสนเทศ สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี นอกจากมีการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแบบไร้ขอบเขตแล้ว ยังต้องมีการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาด้วย จึงปฏิเสธที่จะไม่เรียนรู้ไม่ได้การเรียนรู้การใช้สื่อ มีการเรียนรู้การใช้สารสนเทศ มีการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี จึงถือว่าเป็นวิทยาการที่นำเอาความรู้พื้นฐานในสาขาวิชามาประดิษฐ์

สร้างสรรค์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือเป็นวิธีการ เทคนิค และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นลักษณะการใช้เทคโนโลยีอันเป็นสื่อทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2546 : 193) ได้กล่าวว่า อิทธิบาท 4 นี้ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และเป็นปัจจัยสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความพอใจอย่างเดียวก็ไม่สามารถสร้างผลแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีความพอใจแล้วพยายามขวนขวายหาความรู้บ่อย ๆ โดยไม่เลิกกลางคัน มีความเพียร พิจารณาหาข้อบกพร่องในการเรียน แล้วปฏิบัติสิ่งที่เกื้อกูลต่อการเรียน ลดละ เลิก สิ่งที่ไม่เกื้อกูลต่อการเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของตน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ คำหวาง (2559) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า สภาพทักษะครู ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งระบบการจัดการศึกษา ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการปฏิรูปการศึกษาและเน้นทักษะการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย ครู นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมผู้เรียน ให้มีทักษะและความสามารถ พัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นตัวครูเอง จำเป็นต้องพัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเองอยู่เสมอ มีการอบรม ประชุมวิชาการ เพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนเองให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับมาตรฐานในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวผู้เรียนได้รับการส่งเสริมทักษะและศักยภาพ ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนทักษะให้มีความพร้อมเมื่อเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยครูต้องมีความชำนาญในทักษะนั้น ๆ

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คุณวุฒิที่แตกต่างกันมีระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีคุณวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยของระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สูงกว่าครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะครูที่มีคุณวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรีมีความลึกซึ้งในหลักธรรมอิทธิบาท 4 จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ดีกว่าครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจวบ แจ้โพธิ์ (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่องบหาผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู ในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องด้วยปัจจุบันเป็นยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และหาความรู้เพิ่มเติมได้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันรับรู้ มีความคิดเห็น และมองบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกันและเนื่องด้วยผู้บริหารจัดส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตลอดจนผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานโดยการสื่อสารที่เปิดเผยเข้าใจตรงกันทำให้เกิดความร่วมมือ มีความสามัคคีนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นแนวเดียวกันขององค์การ

ประสบการณ์สอนที่แตกต่างกันมีระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่ครูทุกท่านต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจใหม่จึงส่งผลให้ระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประจวบ แจ้โพธิ์ (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่องบหาผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม

สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม และรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน จากสภาพปัจจุบันที่การติดต่อสื่อสารสามารถติดต่อได้หลายช่องทางจากสื่ออินเทอร์เน็ตครูที่มีประสบการณ์น้อยสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ข้อจำกัดด้านประสบการณ์ในการคิดเห็นและมองบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และจากผลของการวิจัย เป็นเพราะพื้นฐานของการทำงานเป็นทีมมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กร โดยบุคลากรทุกภาคส่วนประสานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบบกลุ่มสัมพันธ์ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเป็นทีมจึงทำให้ข้อแตกต่างด้านประสบการณ์การทำงานของครู จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5-10 ปี และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ไม่มีความแตกต่างในด้านความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการทำงานเป็นทีมแบบร่วมแรงร่วมใจกัน

ขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอภิปาธ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดกลางอาจจะมีความพร้อมในด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร และสื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับประจวบ แจ้โพธิ์ (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นที่ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดกลางมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรและงบประมาณซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษที่ได้การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านงบประมาณ และบุคลากรที่เพียงพอทำให้เกิดประสิทธิภาพการพัฒนาการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในสถานศึกษาขนาดเล็กควรพัฒนาระดับการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ในวิชาหลัก ด้านการเรียนรู้สู่การดำเนินชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระดับการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีให้แก่ครู เพราะพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยการประยุกต์ใช้หลักอภิปาธ 4 ในภาพรวมด้านการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้เป็นทฤษฎีในการดำเนินชีวิตหรือประกอบอาชีพในทุกสาขาอาชีพ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีของครู

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2562). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กระบวนทัศน์ใหม่ของปรัชญาการศึกษาสู่การเรียนรู้ในศตวรรษปัจจุบัน. วารสารศึกษาศาสตร์. 6(1): 61-74.
- ประจวบ แจ้โพธิ์. (2557). ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). พฤติกรรมกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2550). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์รวมเล่ม 3 ภาค ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- วรลักษณ์ คำหว่าง (2559). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท ตลาดาพับลิเคชั่น จำกัด.
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2550). หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1-2, นครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.